

1. ΜΗΠΩΣ ΗΡΘΕ Ο ΚΑΙΡΟΣ ΝΑ ΔΟΥΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ...

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 18/03/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 18/03/2023

Σελίδα: 1

**ΛΟΥΚΑΣ
ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ**

*Ομότιμος καθηγητής
στο ΕΚΠΑ,
πρόεδρος ΕΛΙΑΜΕΠ*

Σ. 19

Πρίσμα

ΤΟΥ **Λουκά Τσουκάλη**

Στη νεότερη ιστορία της, η Ελλάδα υπήρξε η χώρα των μεγάλων αντιθέσεων και αντιφάσεων, όπως και των μεγάλων ανισοτήτων. Ο μέσος όρος δεν έχει πολύ νόημα και η σταθερότητα δεν είναι το ισχυρό μας χαρτί. Τη μια μέρα νιώθεις αισιόδοξος και πιστεύεις ότι η χώρα που ζεις έχει λαμπρές προοπτικές. Και την επόμενη ζυπνιάς και χάνεις κάθε ελπίδα. Μάλλον γι' αυτό κυκλοφορούν τόσο κυκλοθυμικοί στους δρόμους.

Το βαλκανικό μας κράτος αντιστέκεται σθεναρά, κληρονομιά της οθωμανικής αυτοκρατορίας και νοοτροπιών που προφανώς παίρνουν πολύ χρόνο για να αλλάξουν. Οι επανειλημμένες προσπάθειες εκσυγχρονισμού με ευρωπαϊκά πρότυπα, συχνά και με ευρωπαϊκά χρήματα, δημιουργούν στην καλύτερη περίπτωση οδόσεις στην έρημο. Δεν μετατρέπουν όμως την έρημο σε εύφορη κοιλάδα.

Το επιτελικό κράτος έφερε αλλαγές κυρίως με την ψηφιοποίηση μεγάλου μέρους των τακτικών μας συναλλαγών με το Δημόσιο. Υποδεχτήκαμε την πρόοδο με ενθουσιασμό. Και είπαμε ότι είμαστε πλέον στον σωστό δρόμο. Και τώρα ήρθε η τραγωδία στα Τέμπη για να μας θυμίσει ότι σε μεγάλα τμήματα αυτού του κράτους επικρατεί ακόμη ο ανορθολογισμός σε συνδυασμό με πελατειακές συμπεριφορές και ευρύτερη διαφθορά. Η απάντηση της κυβέρνησης ότι όλα αυτά έχουν διαχρονικό χαρακτήρα δεν βοηθάει.

Είχαν προηγηθεί οι αποκοπές για να μας θυμίσουν ότι και το κράτος δικαίου στη χώρα μας πάσχει. Άλλη μια απόδειξη είναι η πολύ πρόσφατη, καταδικαστική για τη χώρα, απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την υπόθεση Γεωργίου. Το βαθύ ελληνικό κράτος τιμωρεί ακόμη τον πρώην πρόεδρο της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής γιατί τόλμησε να δώσει τα πραγματικά στοιχεία για το ελληνικό δημοσιονομικό έλλειμμα το 2009.

Πριν από λίγα μόλις χρόνια, το κράτος χρεοκόπησε. Πέρασε μέσα από μια οικονομική και κοινωνική κρίση που θα μπορούσε να νιώσει στον αέρα το πολιτικό οικοδόμημα ακόμη και σε χώρες με ισχυρότερη δημοκρατική παράδοση από τη δική μας. Και όμως η δημοκρατία μας άντεξε. Αντξε και την άνοδο στην εξουσία ενός αντι-συστημικού κόμματος της Αριστεράς που παντρεύτηκε εκπρόσωπο της λαϊκής Δεξιάς σε ευκαιριακό γάμο. Ευτυχώς (αρκετοί) έμαθαν σχετικά γρήγορα, αν και το κόστος των μαθημάτων που πήραν ήταν πολύ ακριβό και το πληρώσαμε όλοι.

Σήμερα, οι διαφορές ανάμεσα στα τρία μεγαλύτερα κόμματα της χώρας δεν είναι πλέον πολύ μεγάλες. Η διαχείριση της εξουσίας έφερε τη σύγκλιση στα μεγάλα θέματα τόσο στην οικονομία όσο και στην εξωτερική πολιτική. Και αυτό αποτελεί σημαντική κατάκτηση για το πολιτικό μας σύστημα. Βεβαίως, δεν θα το ομολογήσουν δημόσια. Αντίθετα, θα κάνουν ό,τι μπορούν, ιδίως στην πορεία προς τις εκλογές, για να πείσουν ότι η απόσταση που τους χωρίζει είναι αβυσσάλεα, κυρίως από την πλευρά των δύο μεγαλύτερων κομμάτων που θα επιχειρήσουν έτσι να συσπειρώσουν και να πολώσουν. Οι ακραίοι και οι γραφικοί της κάθε μιας πλευράς χρησιμεύουν ως επιβεβαίωση του αφηγήματος της άλλης.

Είναι όμως ένα αφήγημα που πλέον δεν πείθει πολλούς και αυτοί αναγκάζονται να παρακολουθούν αμήχανοι τις κομματικές παραστάσεις. Η αποχή στις εκλογές πιθανότατα θα συνεχιστεί να αυξάνει, ακόμη περισσότερο μεταξύ των νέων που αισθάνονται ότι το κομματικό παιχνίδι δεν τους αφορά. Είναι επικίνδυνες αυτές οι τάσεις για τη δημοκρατία μας.

ΣΟΦ. ΝΙΚΟΤ. ΠΑΜΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

Μήπως ήρθε ο καιρός να δούμε τη διαχείριση της εξουσίας αλλιώς;

Σε μια εποχή μεγάλων αλλαγών και αναταράξεων, η Ελλάδα χρειάζεται τομές και δύσκολες αποφάσεις για να πάει μπροστά. Έχουν ήδη αργήσει πολύ. Απαιτούν ευρύτερες συναινέσεις

Η ελληνική οικονομία ανακάμπτει μετά από επανειλημμένες κρίσεις και μπαίνει πλέον στο ραντάρ μεγάλων ξένων επενδυτών. Μπορούμε επίσης να αντιλήσουμε σημαντικά ποσά για επενδύσεις από ευρωπαϊκούς πόρους που έχουν κυρίως ως στόχο τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό των ευρωπαϊκών οικονομιών. Ανοίγεται λοιπόν μια τεράστια ευκαιρία που θα πρέπει να αξιοποιήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και όχι μόνον για τους λίγους.

Και εδώ αρχίζει πάλι το *αλλά*. Η πρόσφατη οικονομική ανάκαμψη είναι κυρίως προϊόν κρατικών επιδοτήσεων και συσσωρευμένης ζήτησης λόγω πανδημίας. Η μεγάλη αύξηση του εξωτερικού ελλείμματος μάς θυμίζει ότι οι βάσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται η οικονομία μας δεν είναι τίποτα στέρεες. Οι κρατικές επιδοτήσεις που μοιράζονται απλόχερα στους πολλούς αντί να στοχεύουν στους πιο ευάλωτους δεν αποτελούν σοφή πράξη για μια χώρα που χρεοκόπησε σχετικά πρόσφατα, ούτε και τα προεκλογικά επιδόματα. Η έμφραση στους συνταξιούχους (που ψηφίζουν) και λιγότερο στους νέους (που δεν ψηφίζουν) δεν είναι η σωστή επένδυση για τη χώρα. Ενώ στο όνομα της τουριστικής ανάπτυξης, αφήνουμε «επενδυτές» ασύδοτους να καταστρέφουν τον τόπο μας και να υποθηκεύουν το μέλλον της σημαντικότερης βιομηχανίας που διαθέτουμε. Πόσες Μυκόνους θα τοιμεντάρομα στο όνομα μιας αραπαχτίς;

Ζούμε σε μια δίσκοκλη γειτονιά και σε μια εποχή που οι γεωπολιτικές τεκτονικές πλάκες μετακινούνται επικίνδυνα. Αντιμέτωποι με μια γενικευμένη αστάθεια και τον επιθετικό αναθεωρητισμό του γείτονα, όσο δεν συμβαίνουν σεισμοί και άλλες καταστροφές για να ξεχνιόμαστε προσωρινά, εμείς γράφουμε επιτυχίες με μια νηφάλια εξωτερική πολιτική που κτίζει

συμμαχίες και κερδίζει πόντους αξιοπιστίας εκτός συνόρων. Μπήκαμε όμως και σε μια κούρσα εξοπλισμών που στερεί πολύτιμους πόρους από την ανάπτυξη.

Θα είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε σοβαρά, αν και όταν υπάρξει η διάθεση από την άλλη πλευρά; Μια τέτοια ευκαιρία μπορεί να προκύψει μετά τις εκλογές τις δικές μας και τις δικές τους. Ή μήπως ενδόμυχα προτιμάμε ακραίους απέναντί μας για να μην αναγκαστούμε ποτέ να κάνουμε σοβαρό διάλογο που ενδεχομένως θα οδηγούσε σε μερικές παραχωρήσεις; Πόσοι και ποιοι από την πολιτική μας ηγεσία είναι έτοιμοι να προετοιμάσουν την κοινή γνώμη και να υποστούν το όποιο πολιτικό κόστος; Το να επικαλείσαι δικαιώματα που δυσκολεύονται να εφαρμοστούν στην πράξη ή να λες ότι έχεις πάντα δίκιο και δεν χρειάζεται να αλλάξεις τίποτα, δεν έλυσε ποτέ κανένα πρόβλημα. Πόσο μάλλον όταν ο συσχετισμός δυνάμεων δείχνει να αλλάζει εις βάρος μας με τον χρόνο.

Σε μια εποχή μεγάλων αλλαγών και αναταράξεων, η Ελλάδα χρειάζεται τομές και δύσκολες αποφάσεις για να πάει μπροστά. Έχουν ήδη αργήσει πολύ. Απαιτούν ευρύτερες συναινέσεις. Δεν θα μπορεί να τις αντέξει ένα κόμμα μόνο του με μικρή πλειοψηφία στη Βουλή και αρκετούς βουλευτές δικούς του που θα το κρατούν όμηρο γιατί δεν θα θέλουν να αλλάξει τίποτα. Αλλάστε, έτσι έχουν μάθει. Μήπως ήρθε επιτέλους ο καιρός να δούμε τη διαχείριση της εξουσίας αλλιώς;

Ο Λουκάς Τσουκάλης είναι καθηγητής στη Sciences Po στο Παρίσι και ομότιμος καθηγητής στο ΕΚΠΑ. Το βιβλίο του, Η Ευηλικίωση της Ευρώπης, κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια